

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح تبصره (۱) بند (۳) ماده واحده «قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی»

مقدمه

هدف طرح اصلاح تبصره «۱» بند «۳» ماده واحده «قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی» که در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۳ اعلام وصول شده است، مستثنی همسران و فرزندان شهدا، آزادگان، مفقودین، جانبازان بالای بیست و پنج درصد (۲۵٪) و مادرانی که حضانت فرزند خود را برعهده دارند یا دارای فرزند مبتلا به بیماری خاص نیازمند به مراقبت ویژه هستند؛ از تعهدات تبصره «۱» بند «۳» این قانون است. براساس این طرح افراد مذکور می‌توانند اقدام به جابه‌جایی یا خرید باقی‌مانده زمان تعهد خود کنند. همچنین مفاد این حکم به گذشته تسری داده شده است.

ارزیابی طرح

مطابق بند (۳ اصلاحی) «قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی» وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف شده است سی درصد (۳۰٪) ورودی‌های رشته‌های پزشکی عمومی، دستیاری تخصصی پزشکی و سایر رشته‌های گروه پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استان‌ها و در چارچوب نظام سطح‌بندی پذیرش کند. براساس تبصره «۱» این بند، تعهد اخذ شده از مشمولان برای خدمت در مناطق مورد تعهد سه برابر مدت تحصیل است و قابل خرید و جابه‌جایی نمی‌باشد. مستثنی کردن ذی‌نفعان موضوع این طرح دارای ایرادها و ملاحظات از قرار ذیل است:

۱. بند «۳» قانون برقراری عدالت آموزشی با هدف تأمین نیروی انسانی متخصص شامل پزشک عمومی و متخصص و سایر کادر درمان مناطق محروم وضع شده است. باید توجه داشت که حدود ۴۰ درصد از پزشکان کشور در شهر تهران مستقر هستند و درصد بسیاری نیز در ۵ تا ۶ کلان شهر حضور دارند، یعنی توزیع پزشک و سایر رشته‌های بالینی در کشور بسیار نامتناسب است و مناطق بسیاری در کشور کمتر از نیاز خود پزشکان عمومی و متخصص در اختیار دارند. بنابراین، وجود «قانون اصلاح بند «۳» ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی» و تعهدات مندرج در آن فرصت مناسبی برای توزیع مناسب‌تر پزشک، دندان‌پزشک و سایر رشته‌های مرتبط در اختیار کشور قرار می‌دهد. بدون تعهدات موضوع تبصره «۱» بند «۳»، این قانون از حیز انتفاع ساقط است و برنامه تأمین نیروی انسانی متخصص بخش سلامت مناطق محروم را برهم می‌زند. همچنین، هر حکمی مبنی بر مستثنی شدن عده‌ای از تعهدات قانونی، نقض غرض قانون است.

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۴۶۸

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت مطالعات
فرهنگی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۷۰۱۷۶۲۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۵/۱۱

۲. در قوانین و مصوبات متعددی از طرف مجلس شورای اسلامی و شورای عالی انقلاب فرهنگی، سهمیه‌هایی به‌خصوص برای ایثارگران ذکر شده در طرح فوق ایجاد شده است. از جمله این قوانین ماده (۷۰) «قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» و اصلاحات بعدی آن در ماده (۴۷) «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» و ماده (۹۰) قانون برنامه ششم است. مجموع این سهمیه‌ها کفاف پذیرش ایثارگران مشمول را به دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزش عالی و پژوهشی می‌دهد. بنابراین، به هیچ عنوان نیازی به ایجاد امتیاز جدید برای ایثارگران نیست. همچنین، ایجاد این امتیاز نیاز واقعی جامعه نیست و فاقد نگاه بلندمدت و ملی است. بنابراین، مغایر با سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری نیز است.

مغایرت با قانون اساسی

الف) تعدیل شرایط تعهد پذیرفته‌شدگان از طریق سهمیه ۳۰ درصدی مناطق محروم، برای پذیرفته‌شدگان سنوات قبل برخلاف عدالت آموزشی و اجتماعی و مغایر با اصل سوم قانون اساسی تشخیص داده می‌شود. توضیح اینکه بسیاری از داوطلبانی که نمره بالاتر داشته‌اند، در زمان انتخاب رشته صرفاً به دلیل علم به همین محدودیت‌ها، رشته‌محل‌های مشمول تعهد خدمت را انتخاب نکرده‌اند و چه‌بسا اگر اطلاع داشتند که بعد از مدتی قانون تغییر خواهد کرد آنان نیز این رشته‌ها را انتخاب می‌کردند و متعهدین فعلی پذیرفته نمی‌شدند. همچنین، رقابت بسیار شدید و پرهزینه‌ای برای ورود به رشته‌های گروه پزشکی در جریان است و تغییرات مورد نظر این طرح تضييع حقوق این دسته از داوطلبان ورود به دانشگاه است. بنابراین، عدالت در پذیرش و آموزش ایجاب می‌کند هرگونه اصلاح و یا تغییر در قانون برای داوطلبان سال‌های آتی قابل اعمال باشد تا همه داوطلبان با اطلاع و آگاهی از شرایط جدید قانون اقدام به انتخاب رشته کنند. باید توجه داشت عدالت‌محوری در قوانین و اجتناب از تبعیض ناروا، عمومی بودن قانون و شمول و جامعیت آن و حتی‌الامکان پرهیز از استثناهای قانونی از جمله شرایط مطلوب قانونگذاری است که در بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی از طرف مقام معظم رهبری بر آن تأکید شده است.

ب) با توجه به اینکه معافیت‌ها و مزایای متعددی برای افراد مذکور در این طرح در سایر قوانین پیش‌بینی شده، احصا معافیت جدید وجهی ندارد. بنابراین مصداق تبعیض ناروا بوده و مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی است.

جمع‌بندی و پیشنهاد

با توجه به تشخیص مغایرت طرح با قانون اساسی، نقض غرض قانون، غیرعادلانه بودن و تضييع حقوق مردم، برهم زدن برنامه تأمین نیروی انسانی بخش سلامت مناطق محروم؛ تصویب این طرح پیشنهاد نمی‌شود.